

УДК 658.012.4:336.71

Ю. О. Самборська-Музичко,
аспірант кафедри обліку кредитних
і бюджетних установ та економічного аналізу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СУТЬ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ЙОГО МІСЦЕ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

АНОТАЦІЯ. На основі аналізу теоретичних праць та літератури розкрито таке поняття як «стратегічний аналіз» та розглянуто особливості розуміння його як процесу, засобу, методу чи комплексу досліджень залежно від особливостей поглядів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: стратегія, стратегічний аналіз, банківська діяльність.

АННОТАЦИЯ. На основе анализа теоретических работ и литературы раскрыто такое понятие как «стратегический анализ» и рассмотрены особенности понимания его как процесса, средства, метода или комплекса исследований в зависимости от особенностей взглядов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: стратегия, стратегический анализ, банковская деятельность.

ABSTRACT. Based on an analysis of theoretical studies and literature the author discloses concept of a «strategic analysis» and describes the features of understanding it as a process, means, method, or set of investigations, depending on the particular views.

KEY WORDS: strategy, strategic analysis, banking.

Сучасна економічна система характеризуються не стабільністю, динамічністю розвитку та складністю її кон'юнктури. Посилення процесів конкурентної боротьби в поєднанні з непередбачуваними змінами у законодавстві, зумовили появу стратегічного підходу в аналізі діяльності будь-якого підприємства. Стратегічний підхід в аналізі дальності підприємства дає можливість управлінням своєчасно та адекватно реагувати на зміни як внутрішнього так і зовнішнього середовища, що в свою чергу надає конкурентні переваги, призводить до збільшення вартості підприємства та оптимізації процесів його діяльності.

Поняття стратегічного аналізу є досить простим у в той же час не достатньо відображає його сутність та основне призначення. Тому визначення суті самого поняття, та особливостей його використання у банківському секторі залишається досить актуальним.

Сьогодні не існує єдиного погляду на визначення поняття стратегічного аналізу. Серед перших хто приділив увагу поняттю стратегічного аналізу та запропонували своє трактування його суті були наступні зарубіжні та вітчизняні науковці: І. Х. Ансофф, Ю. Блеха, В. Р. Болтон, Ю. К. Боумен, О. С. Віханський, М. В. Володькін, Л. Воррал, В. Г. Герасимчук, Т. Г. Головкин, А. Дайан, М. М. Єрмошенко, Ф. Котлер, Ю. В. Макогон, К. А. Мамонов, Г. В. Осовська, Р. Пейтон, С. В. Сагова, А. Дж. Стрикленд, А. А. Томпсон, Е. Хелферт та ін.

Вперше це понятті зустрічається у таких авторів Ансофф І. Х., який поєднує це поняття з процесом побудови стратегії підприємства; [1] у Стікленда А. Дж. та Томпсона А. А. стратегічний аналіз є основою для здійснення вірного стратегічного вибору, на основі відомих визначених альтернатив та критеріїв вибору. [6] Але існують й інші погляди стосовно суті даного поняття (табл. 1).

Таблиця 1

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЗА АВТОРАМИ

Автор (джерело)	Визначення поняття стратегічний аналіз
1	2
Мамонов К. А. [4, ст. 4]	Це комплексне дослідження негативних та позитивних факторів, що можуть мати вплив на економічне становище підприємства у майбутньому, а також методів та шляхів досягнення стратегічних цілей цього підприємства.
Болтон В. Р. [8]	Поняття, що поєднує аналіз галузі, аналіз бізнес-стратегії, і стратегії оцінки і рекомендації до них.
Бізнес словник [9]	Процес проведення досліджень з бізнес-середовищі, в якому знаходиться організація, і на самій організації, що здійснюється для того щоб сформулювати її стратегії
Воррал Л. [10]	Дослідження для розуміння середовища з інформаційно-теоретичної сторони, в якому працює підприємство, поряд з вивченням взаємодії його з навколишнім середовищем з метою підвищення організаційної ефективності та ефективності за рахунок збільшення потенціалу організації для розгортання та передислокувати своїх ресурсів розумно
Винокуров В. А [3, ст. 21]	Спосіб реалізації ситуаційного та системного підходів при вивченні факторів, що впливають на процес стратегічного управління підприємством
Уткин Э. А. [7]	Засіб для перетворення бази даних, що отримані у результаті аналізу середовища, на стратегічний план підприємства

Запропоновані підходи досить широко характеризують поняття стратегічного аналізу як економічної категорії, тому загалом можна зазначити, що стратегічний аналіз — є сукупністю методів та засобів для оцінки та розуміння внутрішнього та зовнішнього середовища установи та є початковим етапом для розробки та реалізації стратегії підприємства на ринку. Тобто стратегічний аналіз є засобом реалізації стратегічного бачення установи для досягнення поставлених цілей.

Банківський сектор є складною частиною кредитного ринку, що маю розгалужену структуру та власні особливості. Стратегічний аналіз є невід'ємною частиною стратегічного управління, що коригуються залежно від змін діючого економічного середовища або його зміни, що можуть змінити стратегічну поведінку банків.

Сам аналіз — є розчленування предмета пізнання, абстрагування його окремих сторін, тому важливо визначити параметри та показники конкурентоспроможності для повного розуміння процесу аналізу конкурентної позиції банку, а також визначити послідовність його проведення для банківської установи. Але для проведення цілісного стратегічного аналізу банківської діяльності банківської установи необхідно мати аналітичні матеріали, які дають змогу отримати повну, достовірну та все сторонню інформацію про діяльність банківської установи та надати повну можливість ефективно його реалізувати.

Таким чином, місце та роль стратегічного аналізу в процесі діяльності банківської установи визначається його перевагами, які дають змогу:

- створити певну сукупну інформаційну базу для прийняття стратегічних певних рішень на основі проведення оцінювання діючого, як внутрішнього, так і зовнішнього середовища;

- зменшити можливий негативний та використати позитивний вплив змін зовнішнього та внутрішнього середовища на результати діяльності банківської установи;

- швидко реагувати на можливі зміни та вносити відповідні корективи до існуючої стратегії, яка реалізується на певному етапі діяльності господарюючого суб'єкта;

- визначити необхідний рівень можливостей установи та дію чинників зовнішнього середовища, що у поєднанні дають змогу досягнути поставлених стратегічних цілей. [2]

Загалом можна виділити такі особливості стратегічного аналізу:

1. Передбачено комплексний підхід до проведення оцінки всієї діяльності і, як результат — спроби максимального підвищення прибутковості діяльності банку.

2. Порівняльною базою слугують показники банків-аналогів або середня показники по Європейських банках (для України).

3. Стратегічний аналіз поєднує елементи планування, ретроспективного та попереднього аналізу.

4. Джерелами інформації для стратегічного аналізу є не лише облікові, звітні чи планові данні, але й позабалансові, отримані чи то під час нарад, аудиторських перевірок, періодики, чи то, навіть, відомості, що можуть бути отримані під час неформального спілкування, нарад. [5, ст. 200—201].

5. При застосування стратегічного аналізу діяльності банківської установи можна виділити такі елементи: засобами є банківські продукти; об'єкт — потреби груп споживачів, що входять до кола цільового ринку; суб'єкти — та частина учасників ринку, що здатні задовольнити потреби цільових ринків та мають прагнення це зробити, реалізуючи господарську діяльність на ринку.

Наслідком особливостей застосування стратегічного аналізу діяльності банківських установ є вирішення певних завдань на мікро- та макрорівнях. Так, стратегічний аналіз макросередовища дає змогу чітко визначити сферу діяльності установи, а також види продукції (послуг), які воно може реалізовувати своїм клієнтам, що є першочерговим завданням.

Другим завданням — є визначення цілей. Самі цілі, найчастіше, класифікуються на короткострокові і довгострокові. Перші з них передбачають швидке одержання потрібних результатів, другі — визначають дії, які необхідно здійснити сьогодні заради бажаного результату завтра. Коли загальна мета установи розбита на кілька конкретних завдань для кожного підрозділу, лише тоді формується загальна зацікавленість у результатах роботи. Тому, в ідеалі установа повинна являти собою єдину команду, в якій кожний структурний підрозділ робить все для досягнення потрібних результатів у межах своєї компетенції, і тим самим допомагає вирішувати завдання, що стоять перед установою.

Стратегічний аналіз є головним інструментом для вирішення третього стратегічного завдання, що дає можливість керівництву

сформулювати стратегію для досягнення намічених цілей. Цілі — є результати, що їх передбачає отримати керівництво установи, а стратегія вказує шляхи їх досягнення. Для того, аби визначити стратегію, необхідно проаналізувати та вивчити внутрішній стан установи та зовнішні чинники, що діють на саму стратегію.

Наступним, четвертим, завданням стратегії підприємства — є реалізація розробленої стратегії. Тобто, користуючись обраними інструментами стратегічного аналізу, управлінський апарат установи розробляє систему оцінок відповідності між тим як виконана сама робота і тим, що необхідно для ефективної реалізації визначеної стратегії. Конкретне здійснення стратегії починається з аналізу того, що установа має зробити для успішного виконання поставленого стратегічного плану.

Стратегічний аналіз має велике значення для виконання останнього завдання стратегії — оцінки результатів діяльності банку та зміни стратегічного плану установи або його реалізації. Тобто, поява нових обставин, змушує керівництво вносити певні корективи до стратегії розвитку або навіть розробити інший новий стратегічний план. [2]

Основною причиною використання методів стратегічного аналізу установами банків являється наявність конкуренції на ринку та бажання управлінців збільшити вартість фінансової установи. Конкуренція на ринку банківських послуг як процес боротьби між суб'єктами господарювання, в процесі якої природно створюються відмінні конкурентні переваги певних установ та їх продуктів, що в свою чергу, зумовлюють залучення найпривабливіших споживчих сегментів. Що в свою чергу вимагає від банків побудови актуальної стратегії та ефективної її реалізації.

Сама по собі стратегія, загалом, складається з таких взаємопов'язаних завдань:

1. Визначення сфери діяльності банківської установи і формування стратегічних напрямів.
2. Постановка стратегічних цілей і завдань для досягнення цих цілей.
3. Формування чіткої стратегії для досягнення намічених цілей і одержання результатів діяльності.
4. Реалізація самого стратегічного плану.
5. Оцінка результатів діяльності банку. Та, у разі необхідності, зміна існуючого стратегічного плану або методів, що використовуються для його реалізації [2].

Таким чином, стратегічний аналіз як важлива частина діяльності банківської організації дає можливість оцінити власні позиції на конкурентному ринку та власних суперників залежно від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що в свою чергу дає можливість формування здорової конкуренції на ринку банківських послуг та побудови ефективної стратегії банків.

Сьогодні ефективне функціонування будь-якого підприємства, та банківської установи в тому числі, визначається тим, наскільки вдало воно може взаємодіяти із зовнішнім середовищем. Але це можливе лише за умови здійснення установою логічного управління та застосування методів стратегічного аналізу. Не існує єдиної думки стосовно поняття стратегічного аналізу, але його суть полягає у тому, що це є сукупність методів та засобів для оцінки та розуміння внутрішнього та зовнішнього середовища установи та початковим етапом для розробки та реалізації стратегії установи на ринку.

Тобто, стратегічний аналіз є невід'ємною частиною стратегічного управління, що коригуються залежно від змін діючого економічного середовища або його зміни, що можуть змінити стратегічну поведінку банків.

Досліджені завдання стратегічного аналізу та особливості його використання в поєднання з зв'язком до побудови стратегії діяльності банку дали змогу визначити місце та роль самого стратегічного аналізу у діяльності банківської установи.

Бібліографічний список

1. *Ансофф И.* Стратегическое управление [Текст] / И. Ансофф; пер. с англ. под ред. Л. И. Евенко. — М. : Экономика, 1989. — 519 с.
2. *Бесараб О. В.* Місце та роль стратегічного аналізу в системі управління підприємством. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2009/Economics/47659.doc.htm
3. *Винокуров В. А.* Организация стратегического управления на предприятии. — М: Центр экономики и маркетинга, 1996. — 160 с.
4. *Мамонов К. А.* Конспект лекцій з дисципліни «Стратегічний аналіз № (для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 8.050106 Облік і аудит). / Укл. Мамонов К. А. — Харків: ХНАМГ, 2008. — 56 с.
5. *Слав'янська Н. Г.* Теоретичні аспекти розробки банківських стратегій та стратегічного аналізу фінансових результатів // Проблеми і

перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. Т. 7. — суми: ВВП «Мрія» ЛТД, УАБС, 2003. — 320 с.

6. Томпсон, А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. — 576 с.

7. Уткин Э. А. Финансовое управление / Э. А. Уткин. — М.: Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ»: Экмос, 1997. — С. 309.

8. Boulton, Dr. W. R. (2001). Understanding the strategic analysis model. — Режим доступу: www.auburn.edu/boultwr/index.html

9. Business Directory (2007). Strategic analysis. — Режим доступу: <http://dictionary.bnet.com/definition/Strategic+Analysis.html>

10. Strategic analysis: a scientific art Inaugural lecture Professor Les Worrall Management Research Centre Wolverhampton Business School Wolverhampton Science Park 27th May 1998 Occasional paper series May 1998 Number OP 001/98 ISSN Number ISSN 1464-1747

Стаття надійшла до редакції 15 травня 2013 р.

УДК 657

С. В. Свірко, д.е.н., проф.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

А. І. Фаріон, к.е.н.,
викладач кафедри обліку у бюджетній та соціальній сфері
Тернопільського національного економічного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СЕКТОРІ ЗАГАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

АНОТАЦІЯ. В статті представлено позицію авторів щодо формування теоретичних засад бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління (ролі і місця, мети, функцій, завдань) в умовах реалізації положень постанови Кабінету Міністрів України № 34 від 16.01.08 «Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007—2015 р.р.».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: теоретичні засади, бухгалтерський облік в секторі загального державного управління, мета, завдання, функції, роль, місце.